

Þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014: Hverjar eru ástæður dræmrar kjörsóknar

Eva H. Önnudóttir, doktorsnemi í stjórn málafræði við Háskólann í Mannheim.

Netfang: eva.onnudottir@gess.uni-mannheim.de

Yfirlit

- Kjörsókn í sveitastjórnarkosningum 2014 minni en nokkru sinni fyrr, 66,5%.
- Kjörsókn hefur minnkað um tæp 17 prósentustig frá árinu 2002.
- Rannsókn gerð í sumar til að leita skýringa á þróuninni.
- Spurt um atriði sem hafa sýnt sig að útskýri kosningabátttöku almennt
 - Þeir sem ekki kusu spurðir ítarlega út í ástæður þess og aðra þætti sem gætu skýrt af hverju þeir kusu ekki
- Samstarf Háskólans á Akureyri, Háskóla Íslands, Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands og doktorsnema við Háskólann í Mannheim
 - Fjármagnað af Innanríkisráðuneytinu og Sambandi Íslenskra Sveitarfélaga

Framkvæmd og heimtur

Tafla 1. Framkvæmd könnunarinnar

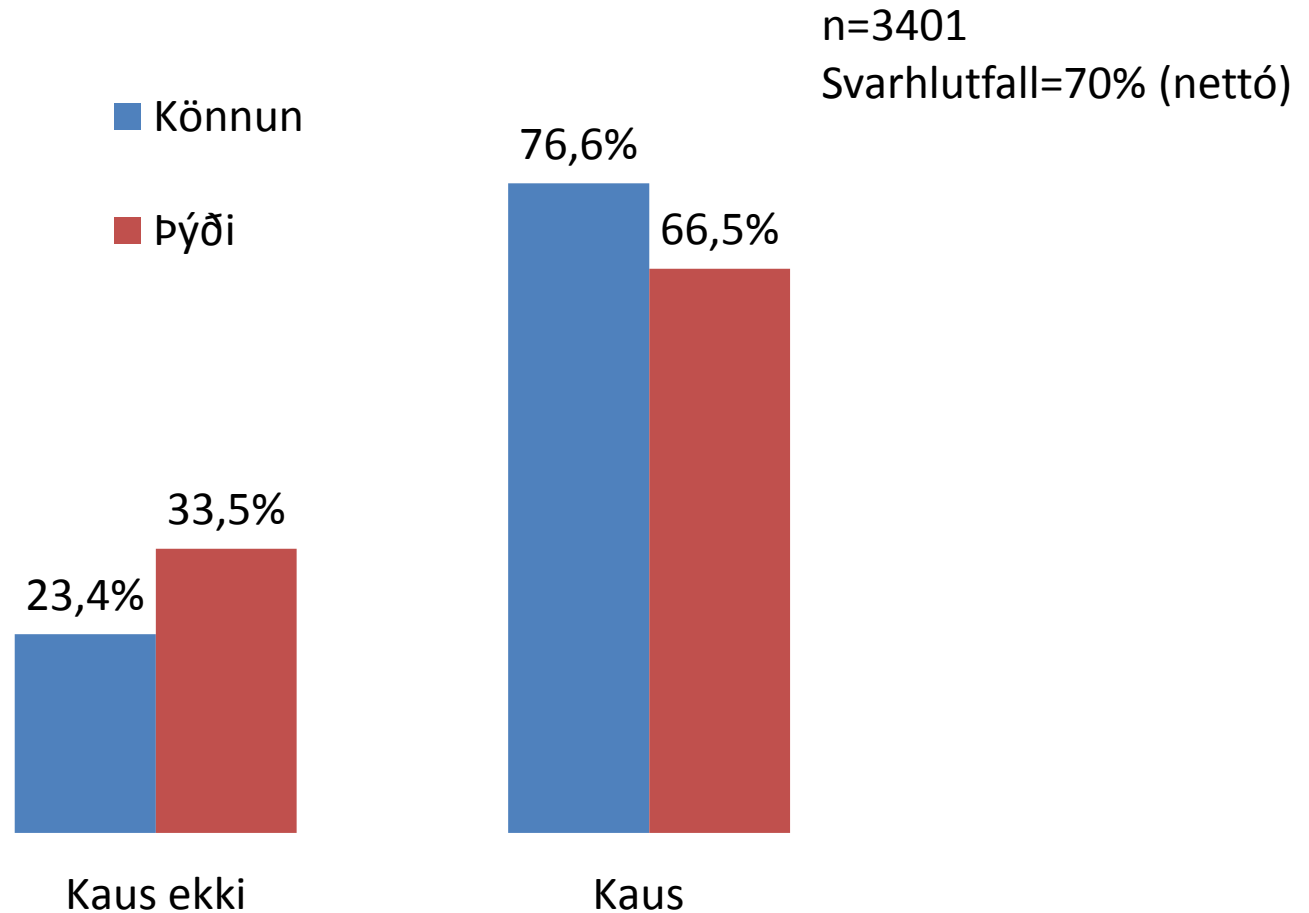
	Framkvæmdarmáti		Alls
	Netkönnun*	Símakönnun	
Upplýsingasöfnun	10.07.14-02.09.14	09.07.14-02.09.14	
Fjöldi í úrtaki	2500	2500	5000
Fjöldi svarenda	2013	1389	3402
Brottfall	100	55	155
Svarhlutfall - brúttó	81%	56%	68%
Svarhlutfall - nettó	84%	57%	70%

*Hringt var í hluta þeirra sem ekki svöruðu netkönnuninni (þá sem eru hluti af panelhóp Félagsvísindastofnunar og eru með skráð símanúmer). Með þeirri aðferð fengust 434 svör.

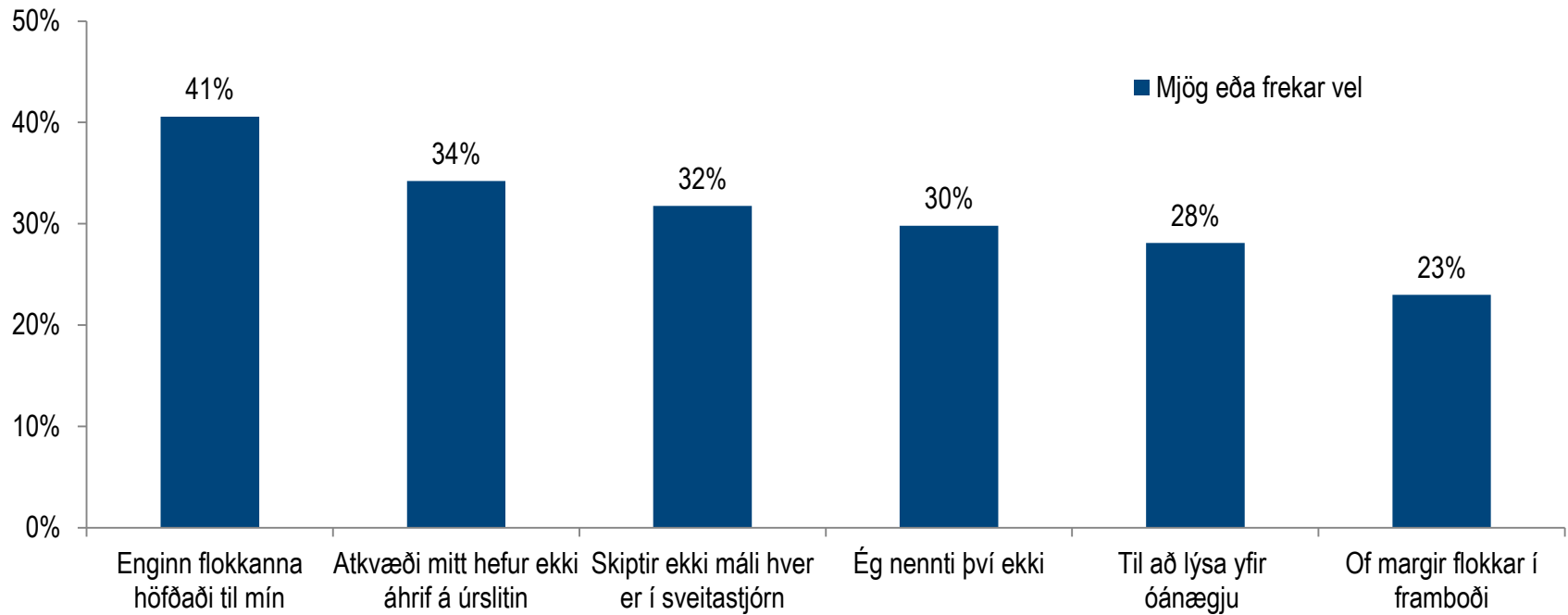
Kaust þú í sveitarstjórnarkosningunum 31. maí síðastliðinn?

	Fjöldi		Hlutfall	Vikmörk +/-	Hlutfall	
	fyrir vigtun	efir vigtun				
Já, kaus	2761	3672	77%	1,2%	 77%	
Nei, kaus ekki	630	1123	23%	1,2%	 23%	
Fjöldi svara	3391	4795	100%			
Veit ekki	3	3				
Vil ekki svara	8	15				
Alls	3402	4813				

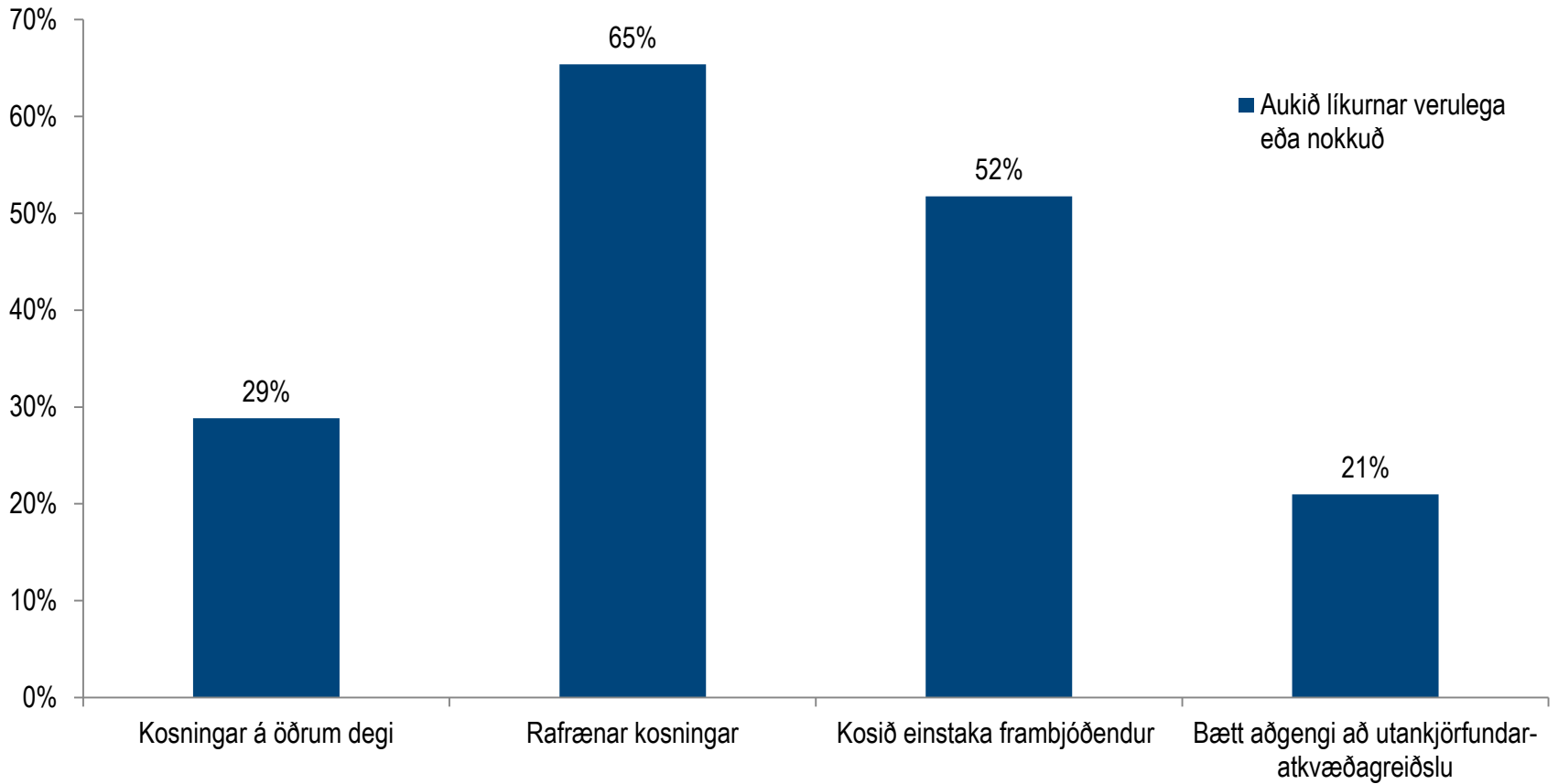
Þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014; könnun og raunþátttaka

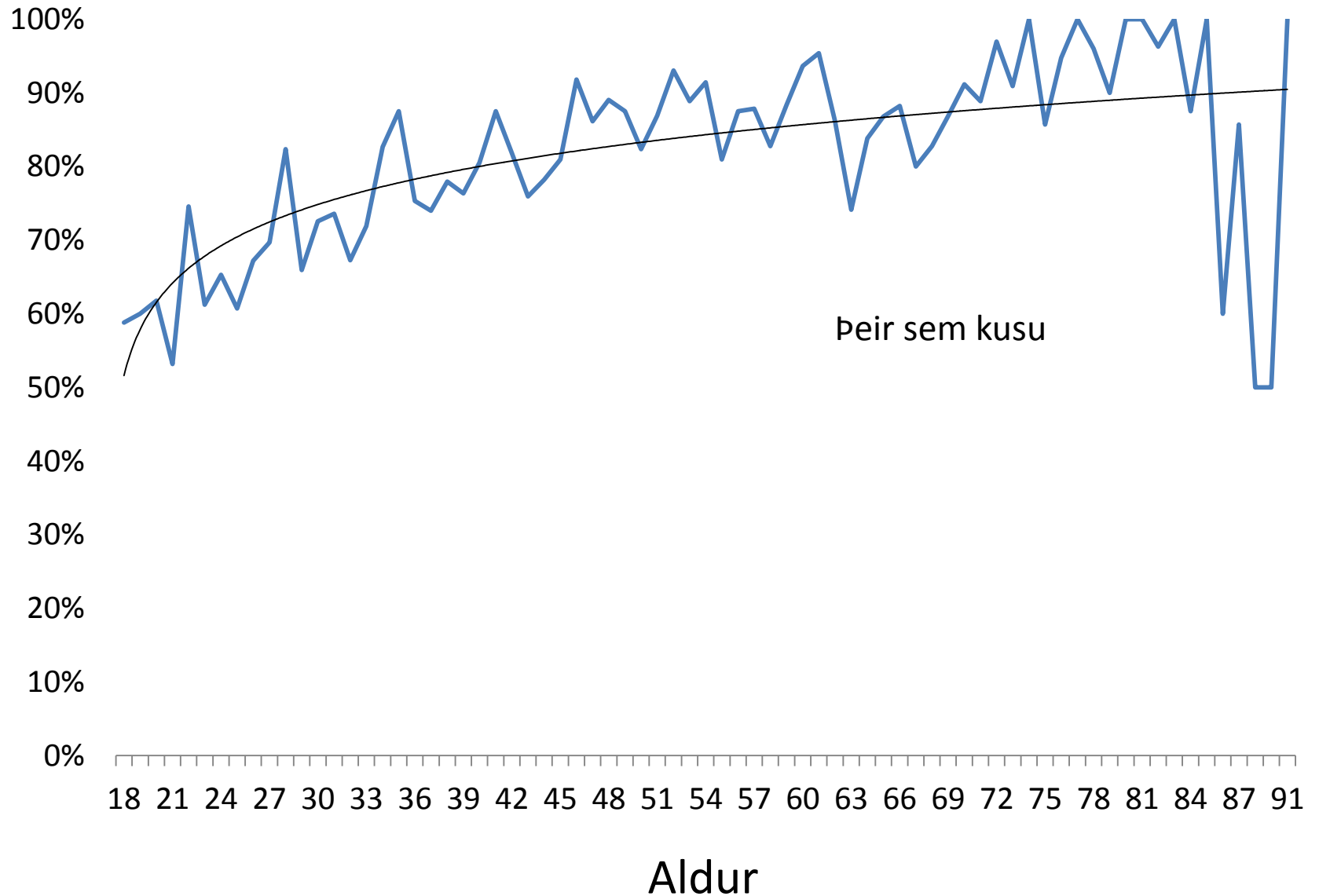
Hversu vel átti eftirfarandi við um ástæður þess að þú kaust ekki?

Hefði eftirfarandi aukið líkurnar á því að þú hefðir kosið?

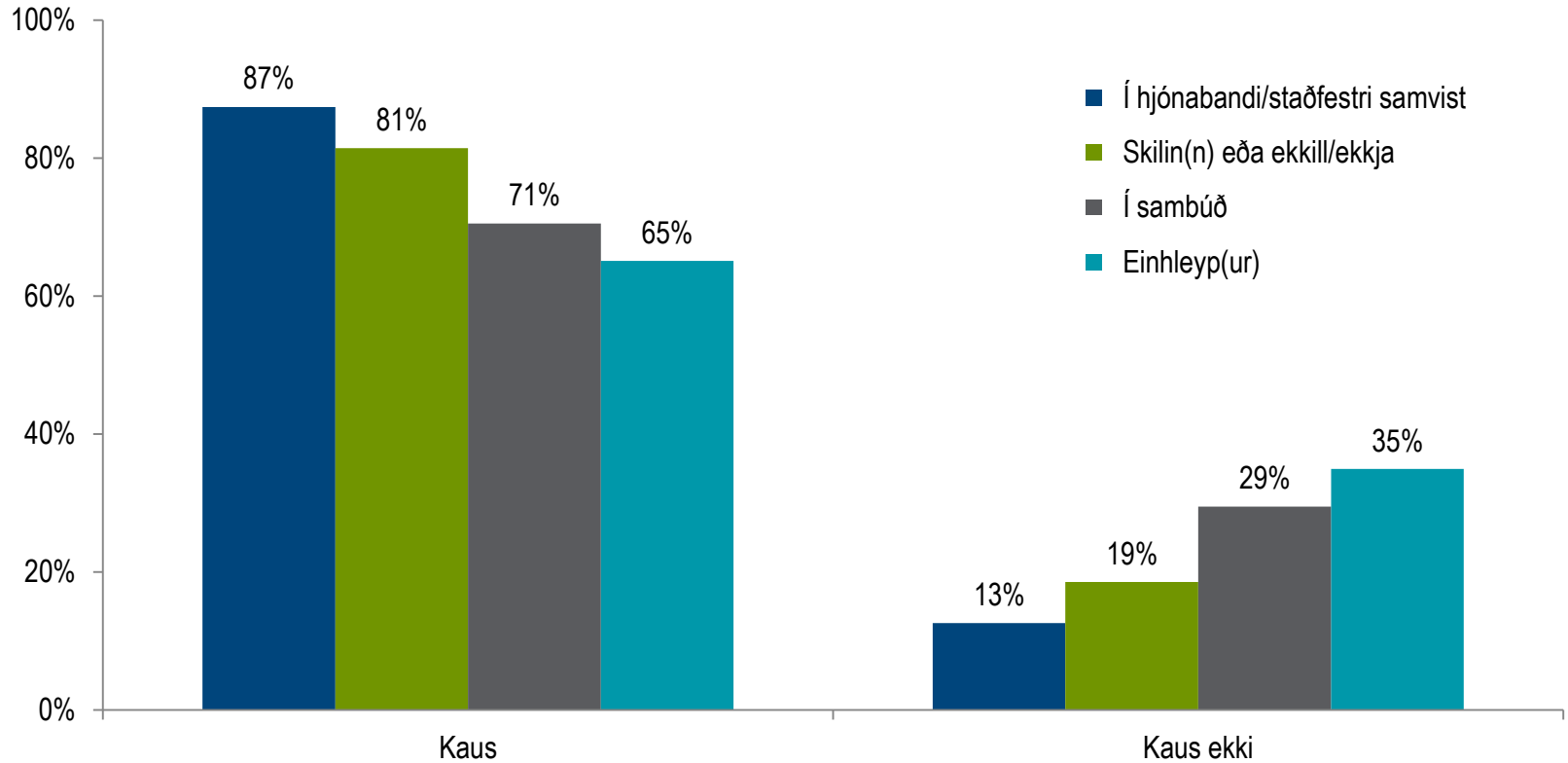

Kaust þú í sveitarstjórnarkosningunum?

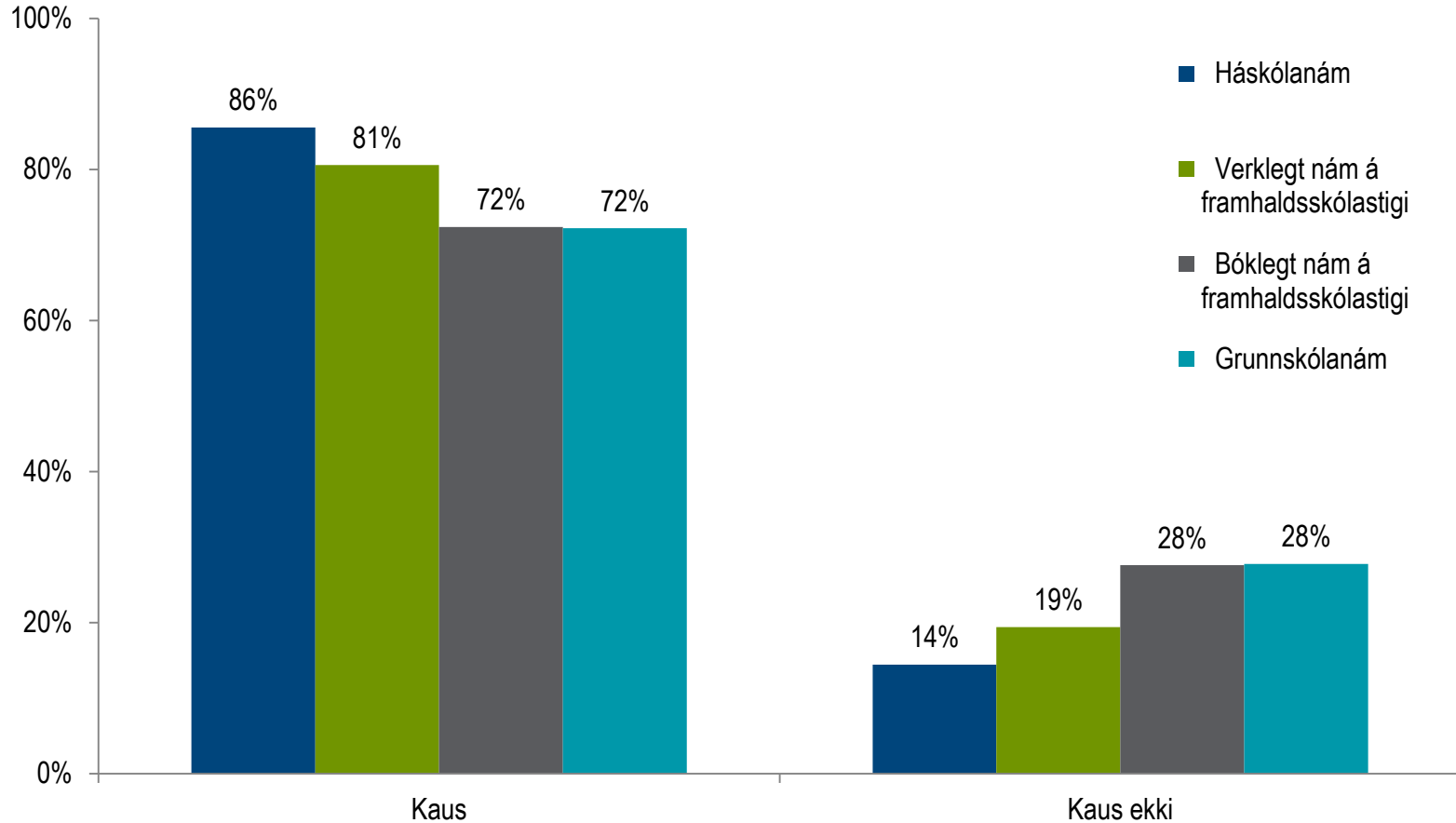
Kaust þú í sveitarstjórnarkosningunum?

Hjúskaparstaða

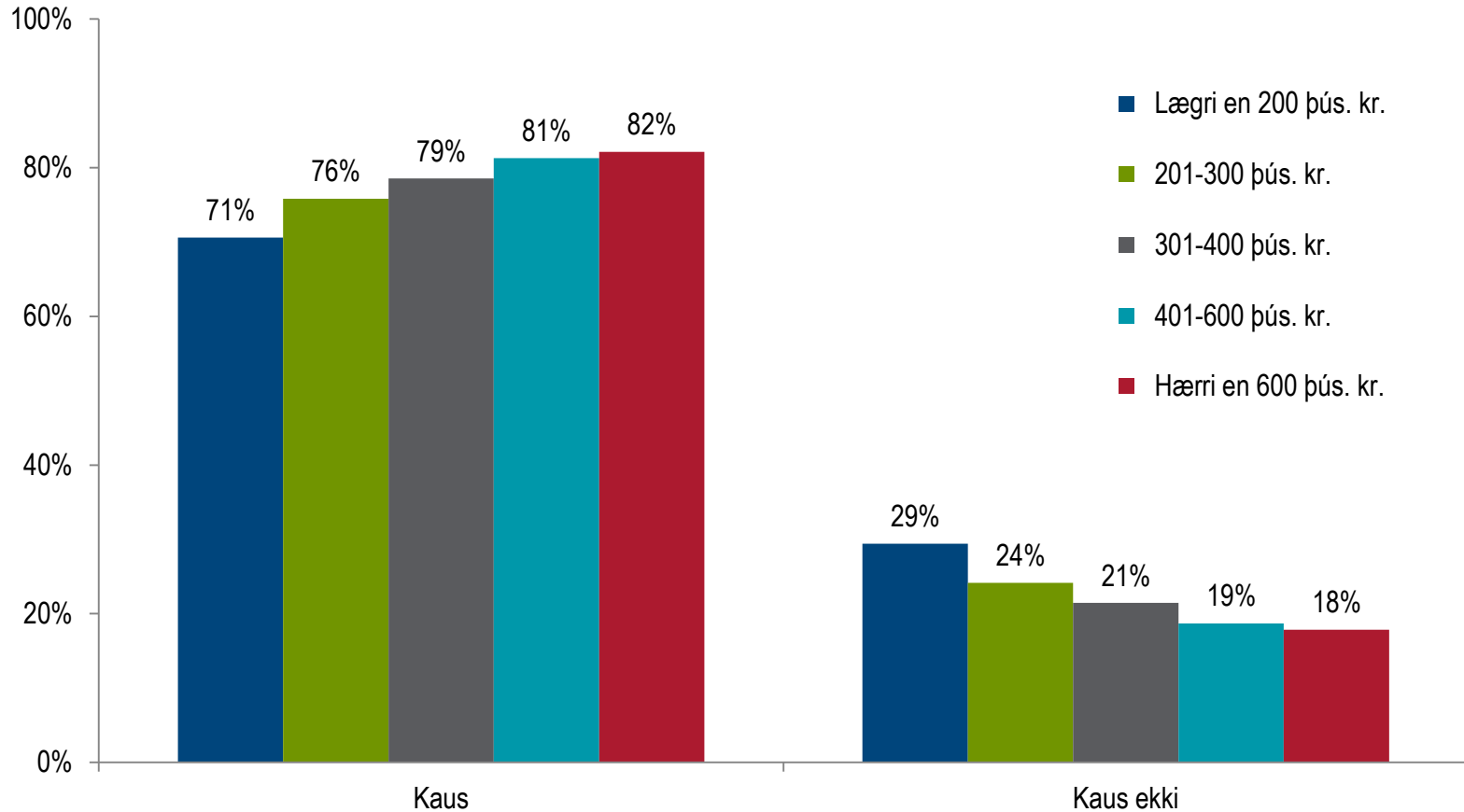
Kaust þú í sveitarstjórnarkosningunum?

Menntun

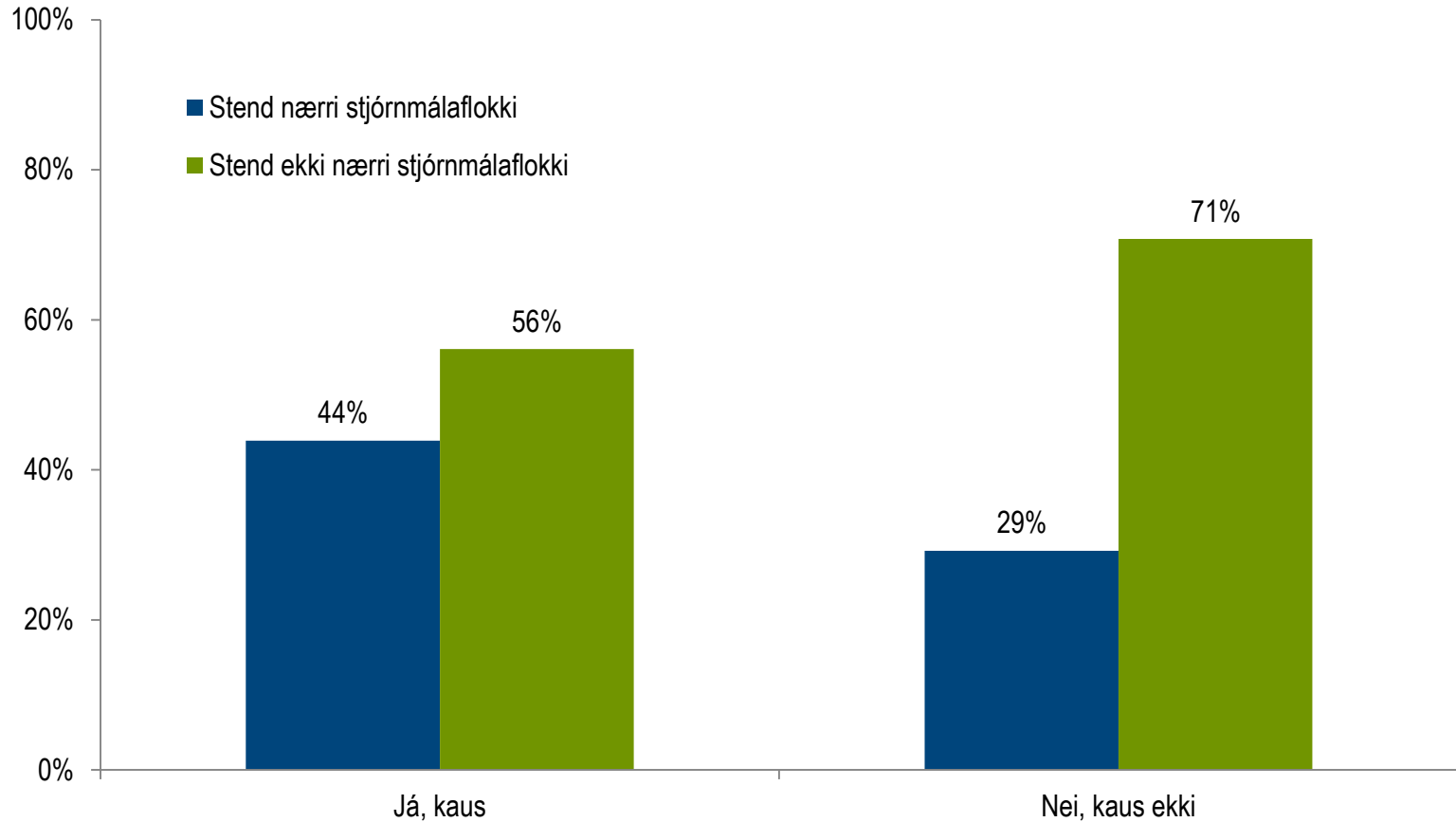

Kaust þú í sveitarstjórnarkosningunum?

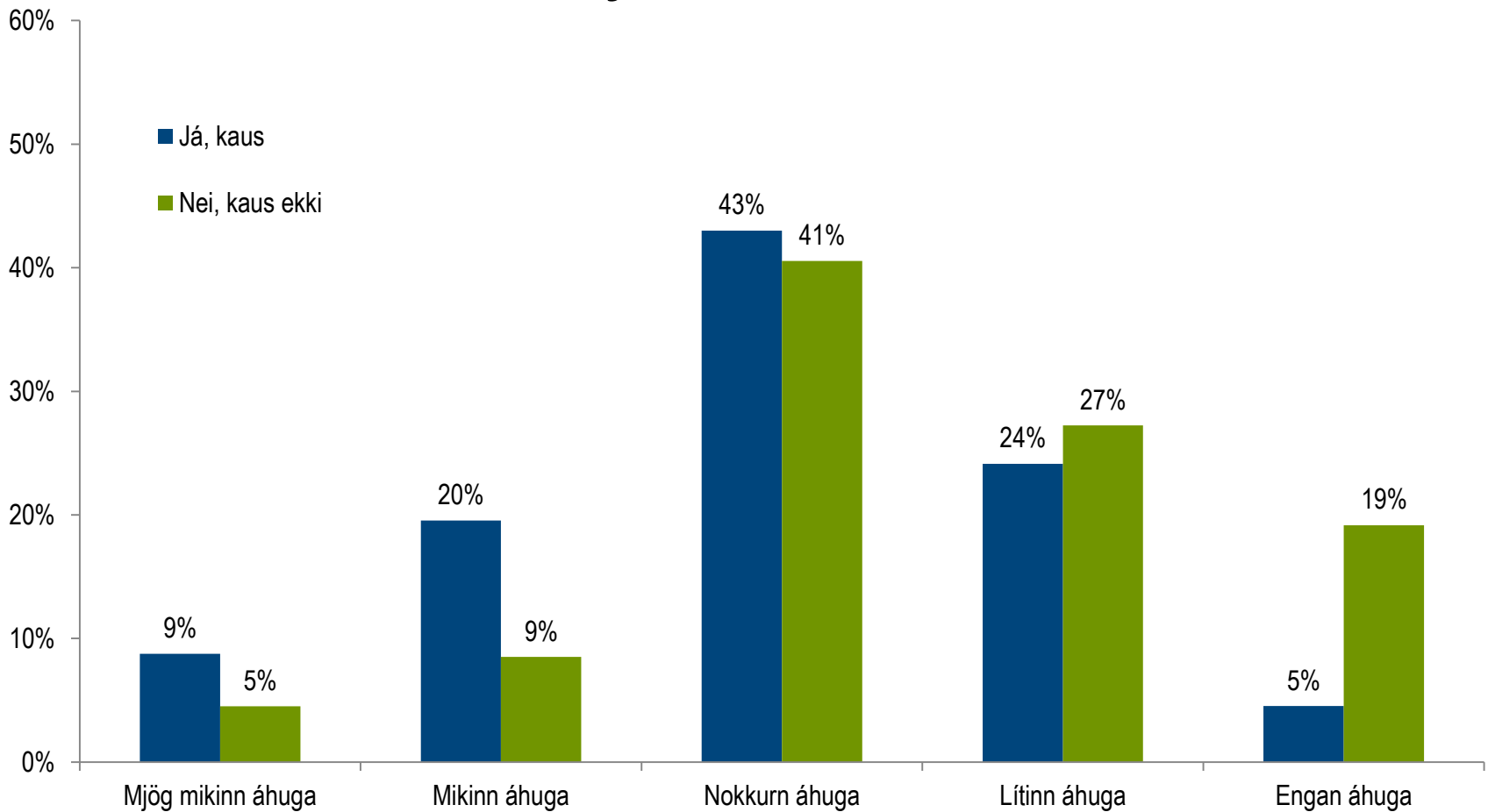
Einstaklingstekjur

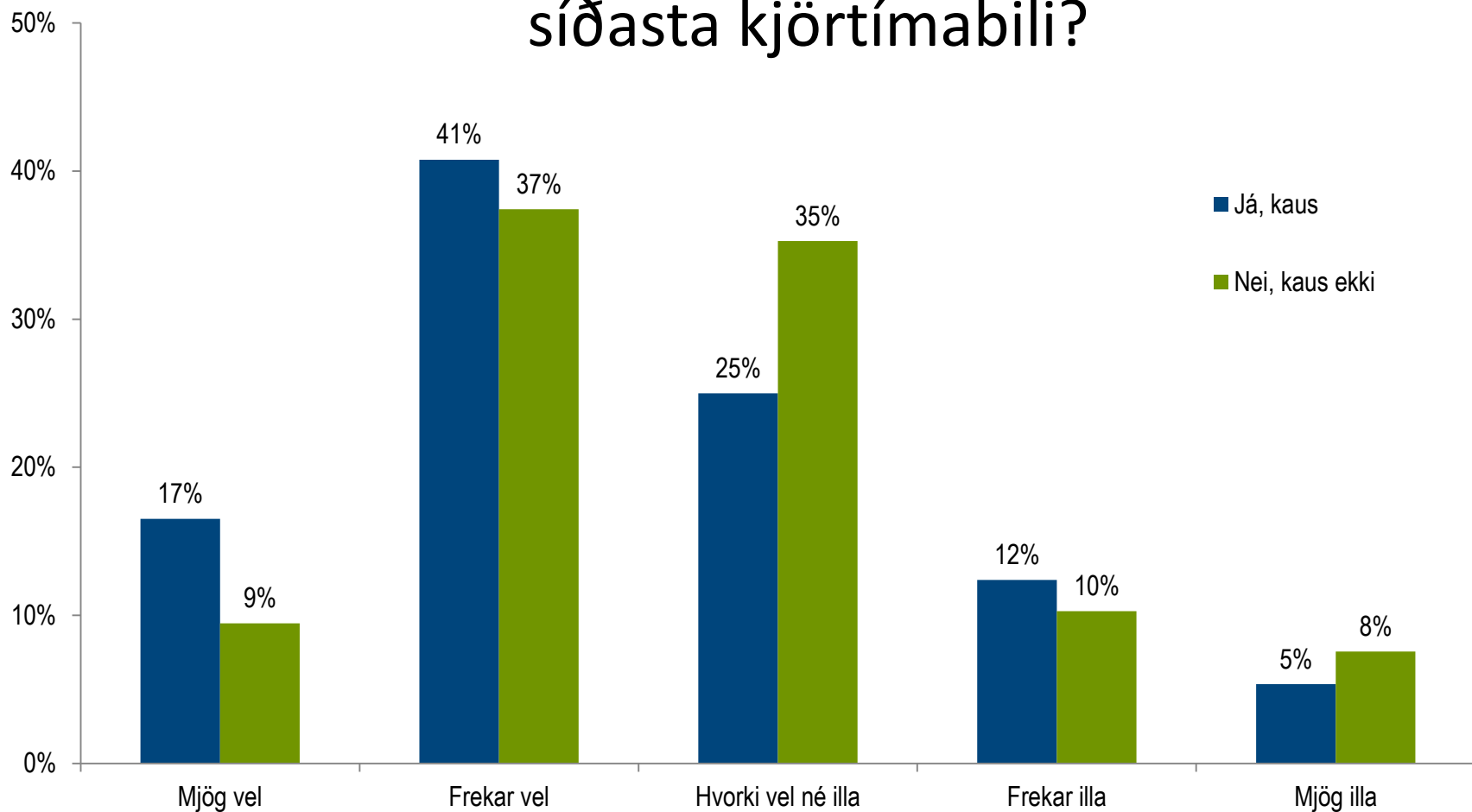
Lítur þú venjulega svo á að þú standir nærri einhverjum sérstökum stjórnmálaflokki?

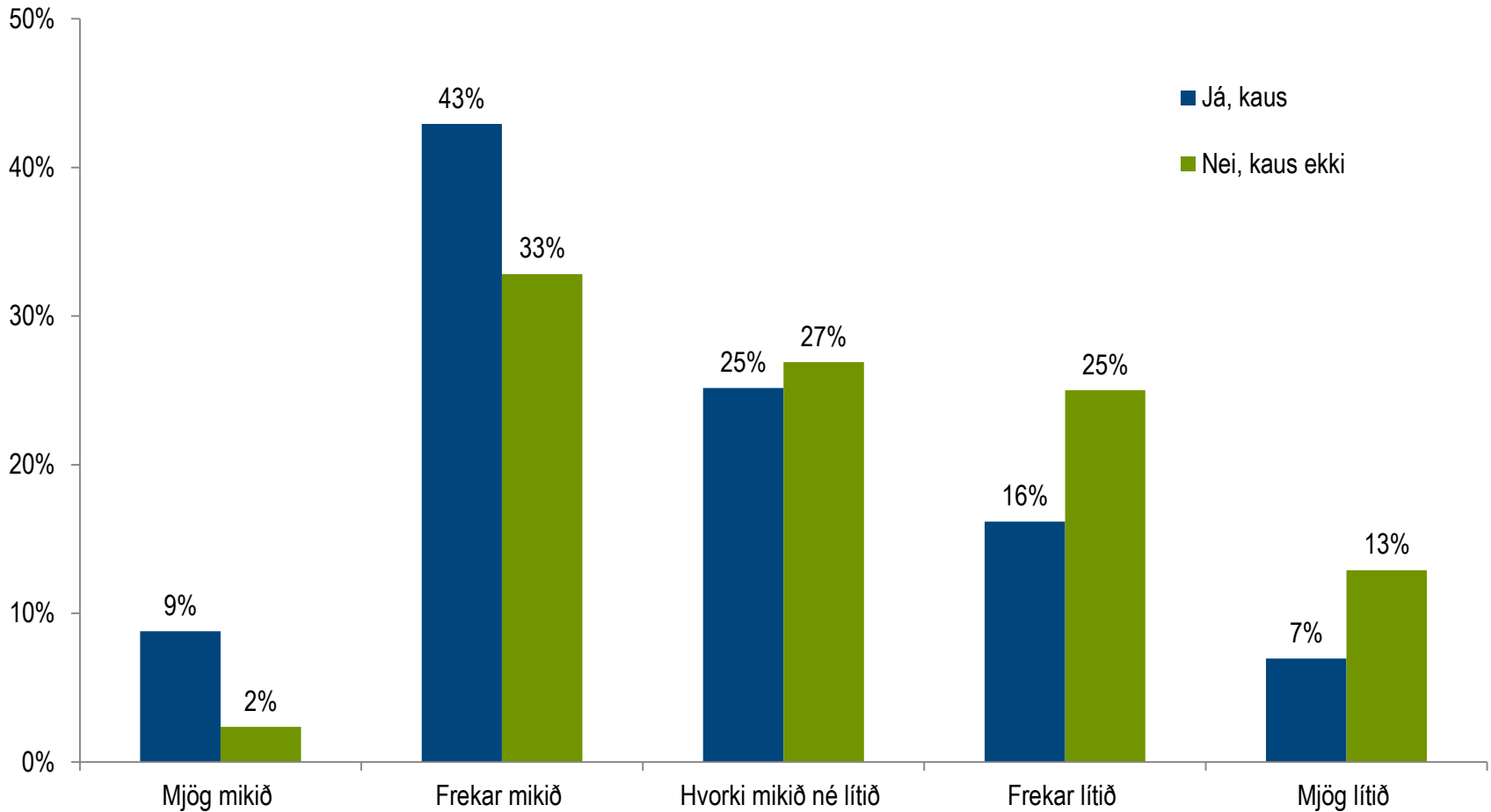
Hversu mikinn áhuga telur þú þig hafa á stjórnámálum?

Hversu vel eða illa finnst þér að sveitarstjórn í þínu sveitarfélagi hafi almennt staðið sig á síðasta kjörtímabili?

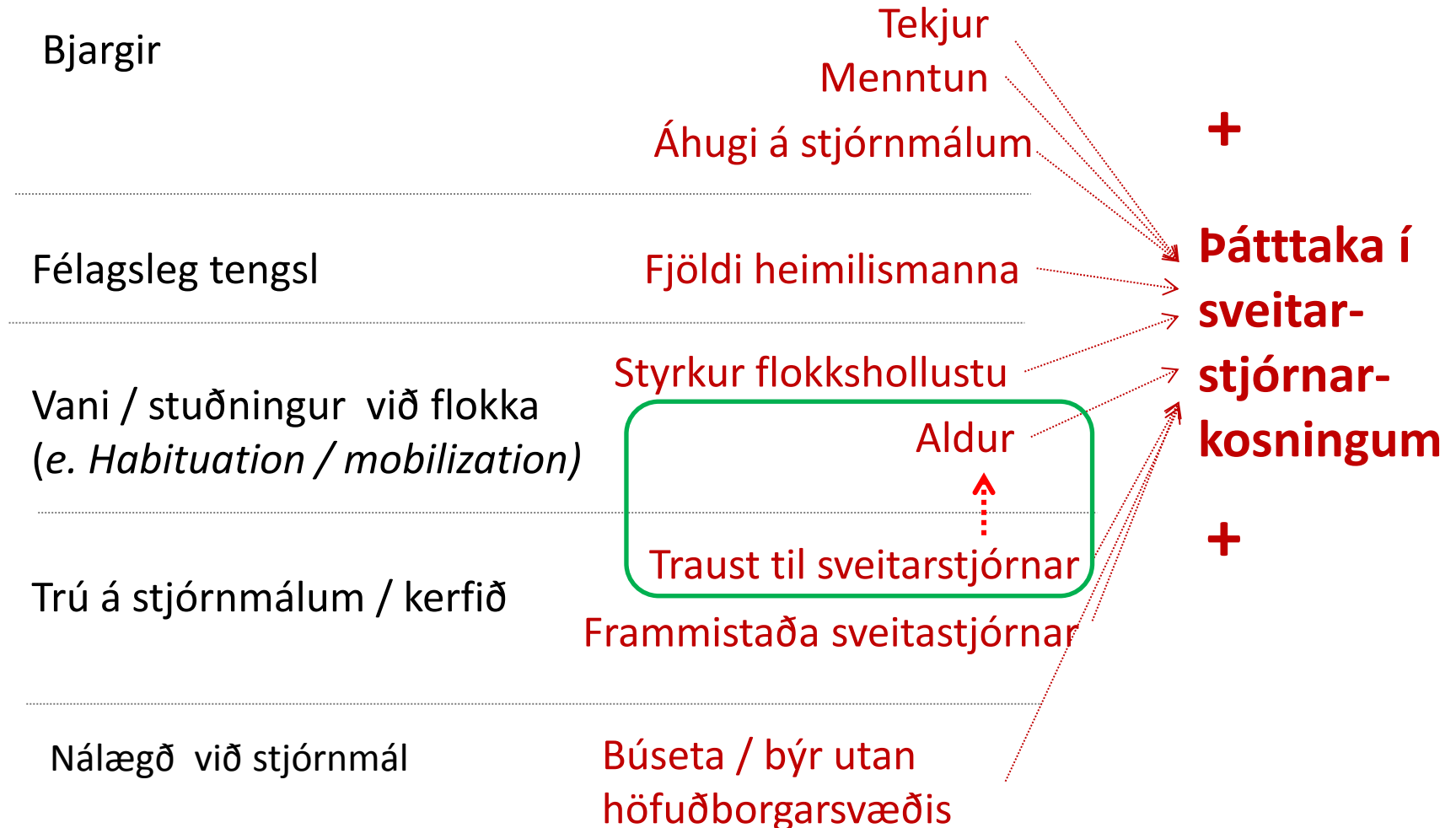
Hversu mikið traust berð þú til sveitarstjórnar í þínu sveitarfélagi?

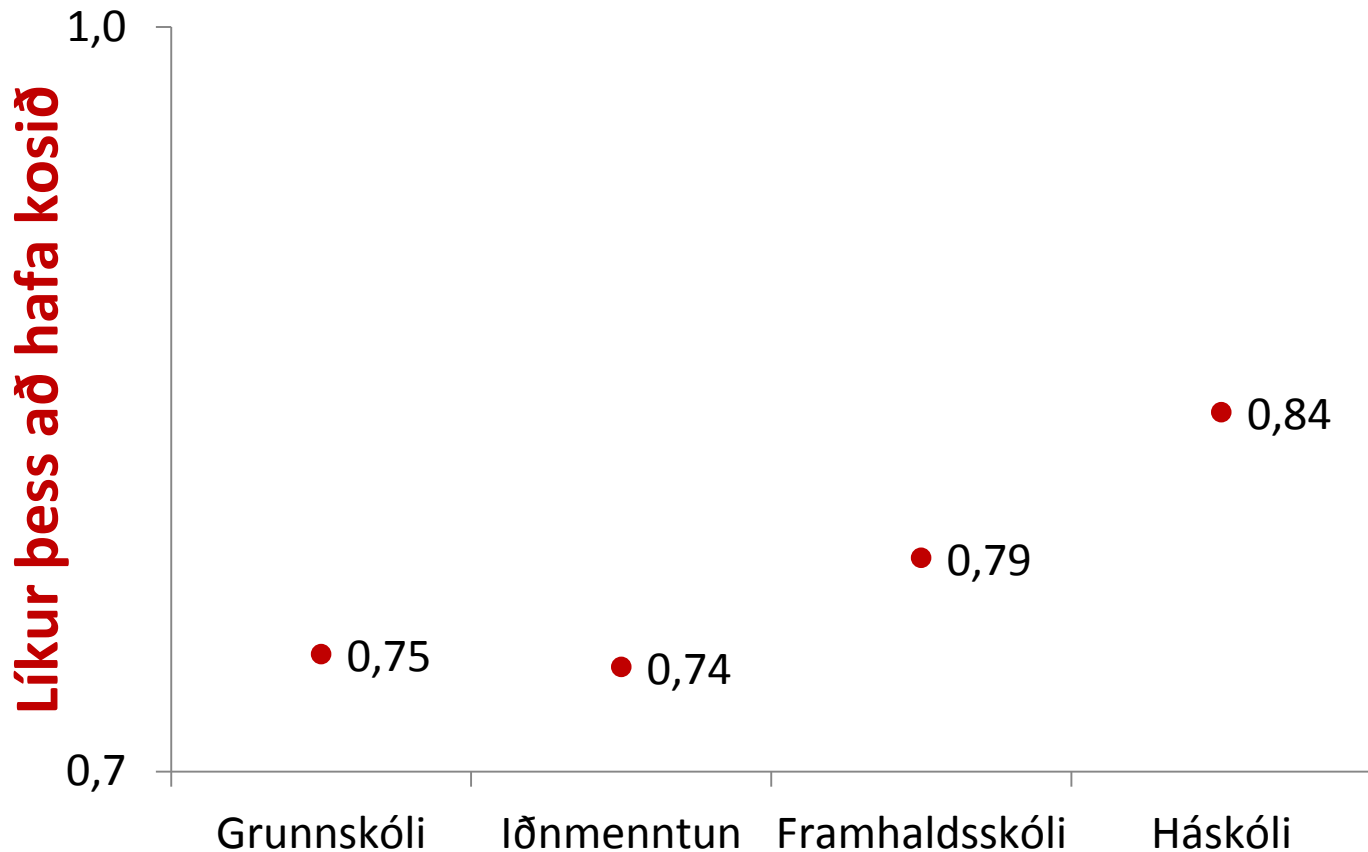
Hvað skýrir þátttöku fólks í kosningum

Skýringarþættir á einstaklingsgrunni*

Hér notað:

Menntun á þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Áhugi á stjórn. = lítil
Flokkshollusta = enginn
Fjöldi heimilismanna = 1
Búseta = rvk.
Tekjur = 501-700 þús.kr.
Aldur = 30 ára

Frammist.sv.stj. = mjög slæm
Traust = mjög lítið

Fjöldi heimilismanna* og þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

*Sveiglínu-
samband

1,00

Líkur þess að hafa kosið

0,70

Öðrum breytum haldið
föstum svo:

Áhugi á stjórn. = lítill
Flokkshollusta = enginn
Búseta = rvk.

Tekjur = 501-700 þús.kr.
Menntun = framh.sk.

Aldur = 30 ára

Frammist.sv.stj. = mjög slæm

Traust = mjög lítið

1

2

3

4

5

6

7 eða
fleiri

Fjöldi heimilismanna

0,79

0,83

0,86

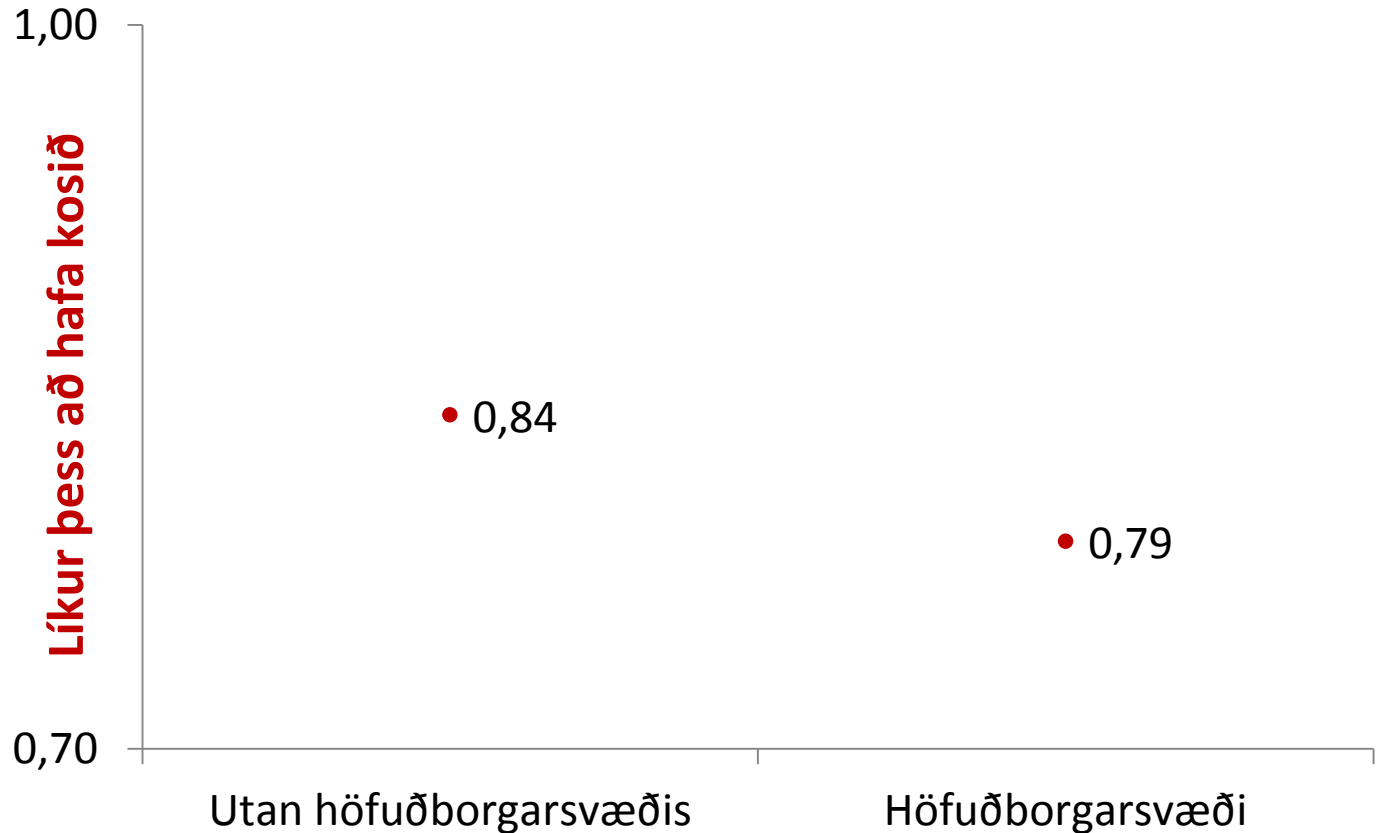
0,88

0,88

0,87

0,85

Búseta

Líkur þess að hafa kosið

1,00

0,70

Utan höfuðborgarsvæðis

Höfuðborgarsvæði

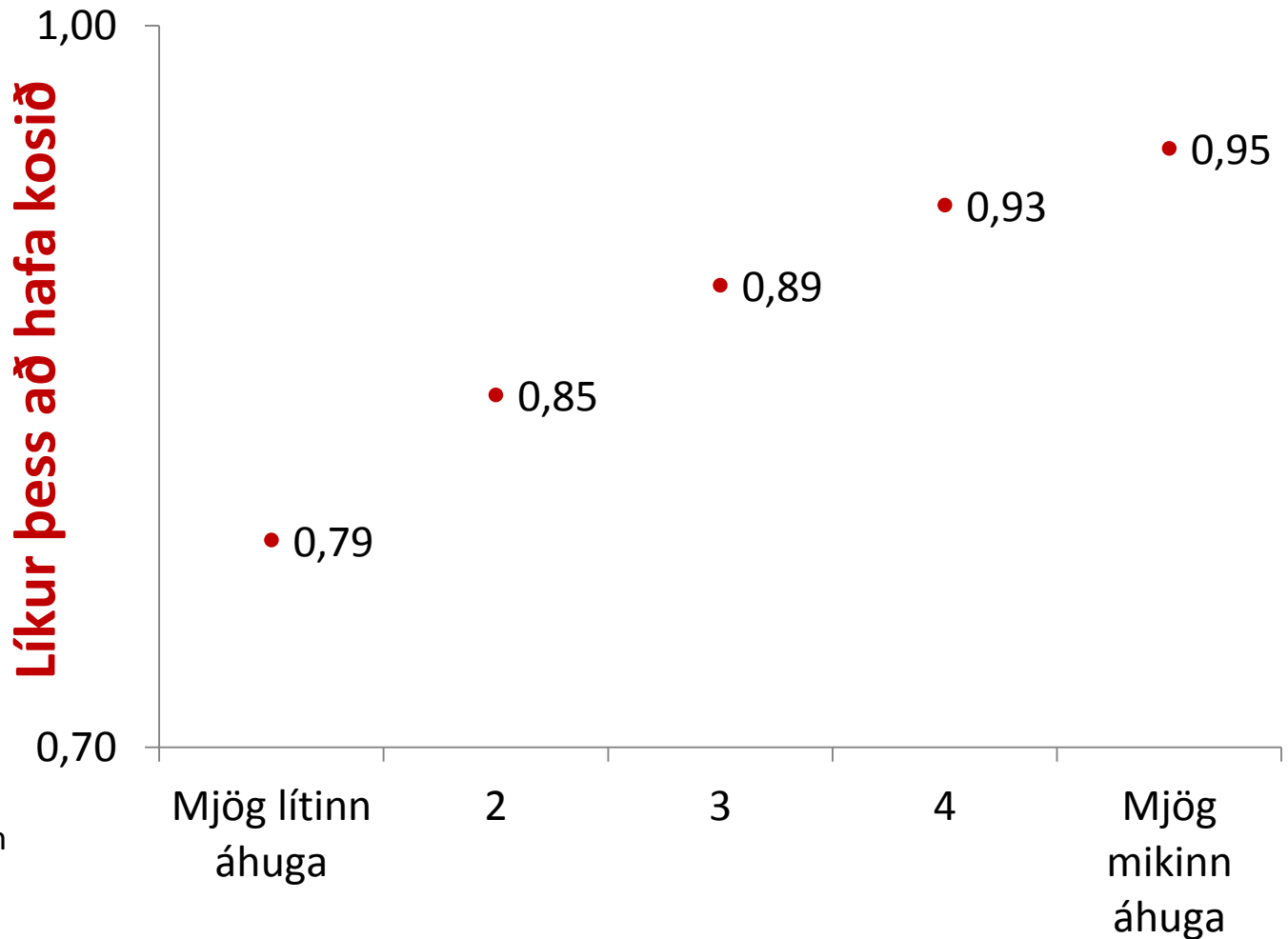
• 0,84

• 0,79

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Áhugi á stjórn. = lítill
Flokkshollusta = enginn
Fjöldi heimilismanna = 1
Tekjur = 501-700 þús.kr.
Menntun = framh.sk.
Aldur = 30 ára
Frammist.sv.stj. = mjög slæm
Traust = mjög lítið

Áhugi og þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Flokkshollusta=enginn

Fj.heimilismanna=einn

Búseta=rvk.

Tekjur=501-700 þús.kr.

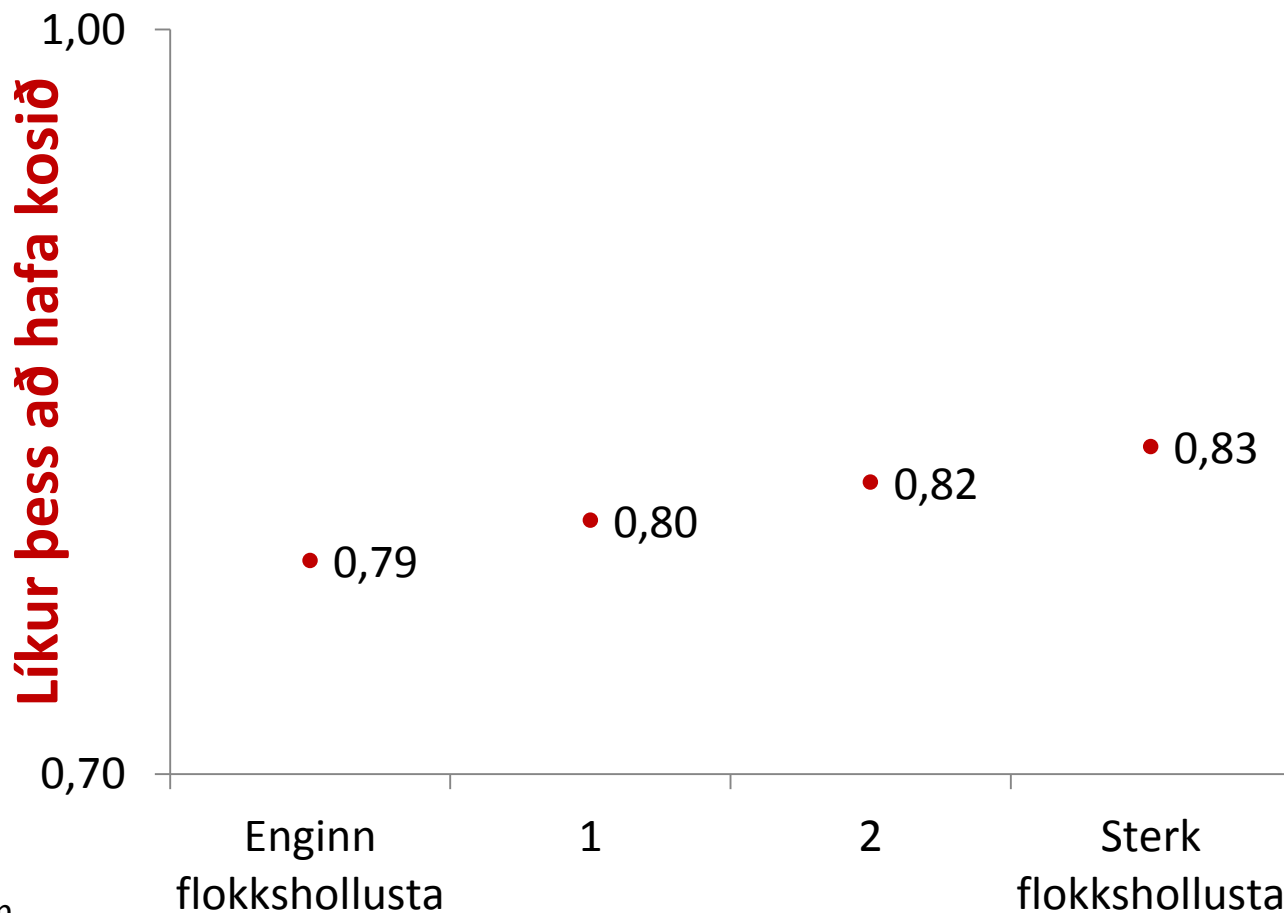
Menntun=framh.sk.

Aldur= 30 ára

Frammist.sv.stj.=mjög slæm

Traust=mjög lítið

Flokkshollusta og þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Áhugi á stjórn. = lítill

Fj. heimilismanna = einn

Búseta = rvk.

Tekjur = 501-700 þús.kr.

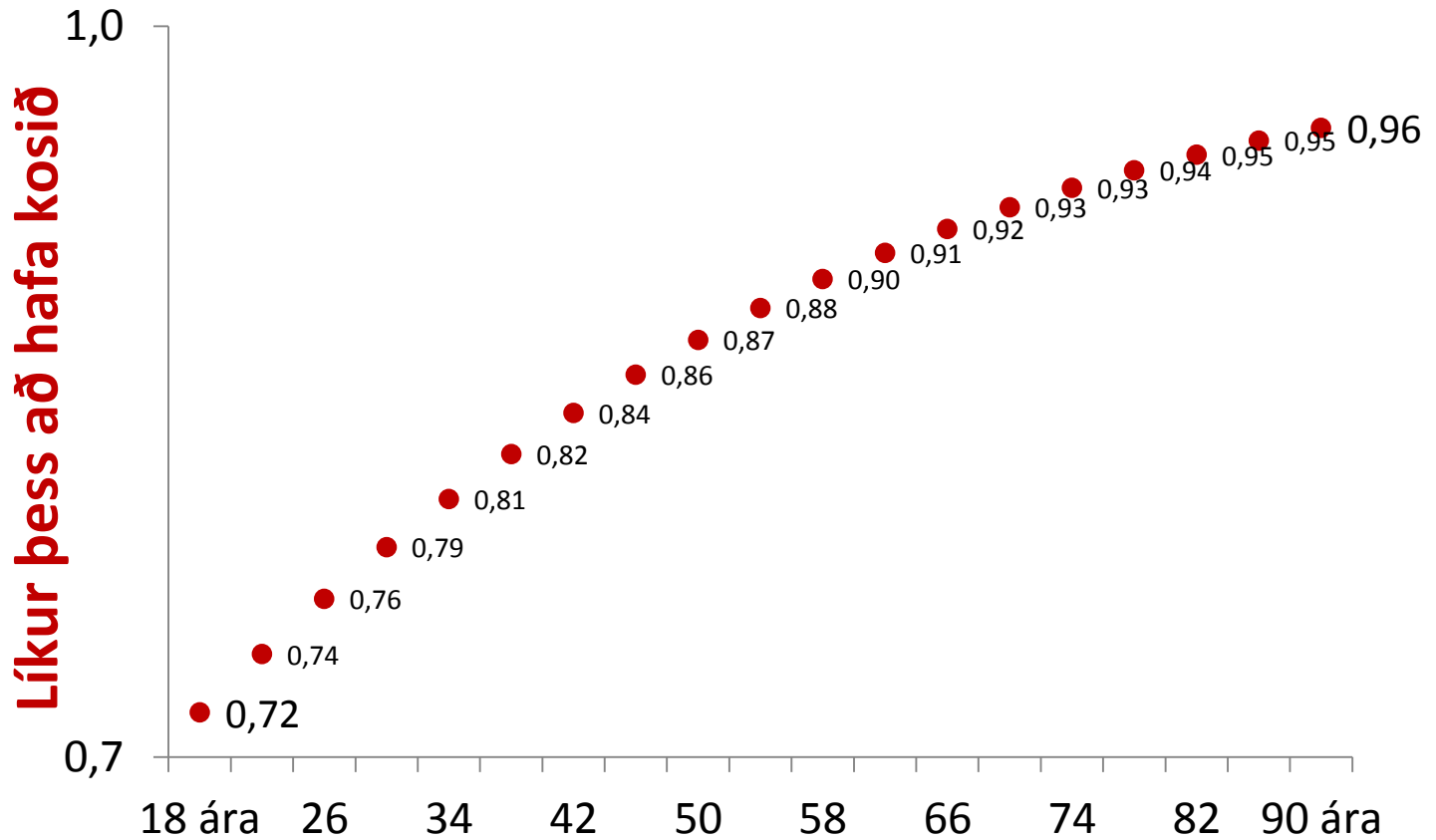
Menntun = framh.sk.

Aldur = 30 ára

Frammist.sv.stj. = mjög slæm

Traust = mjög lítið

Aldur og þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Áhugi á stjórn.=lítill
Flokkshollusta=enginn
Fjöldi heimilismanna=1
Búseta=rvk.

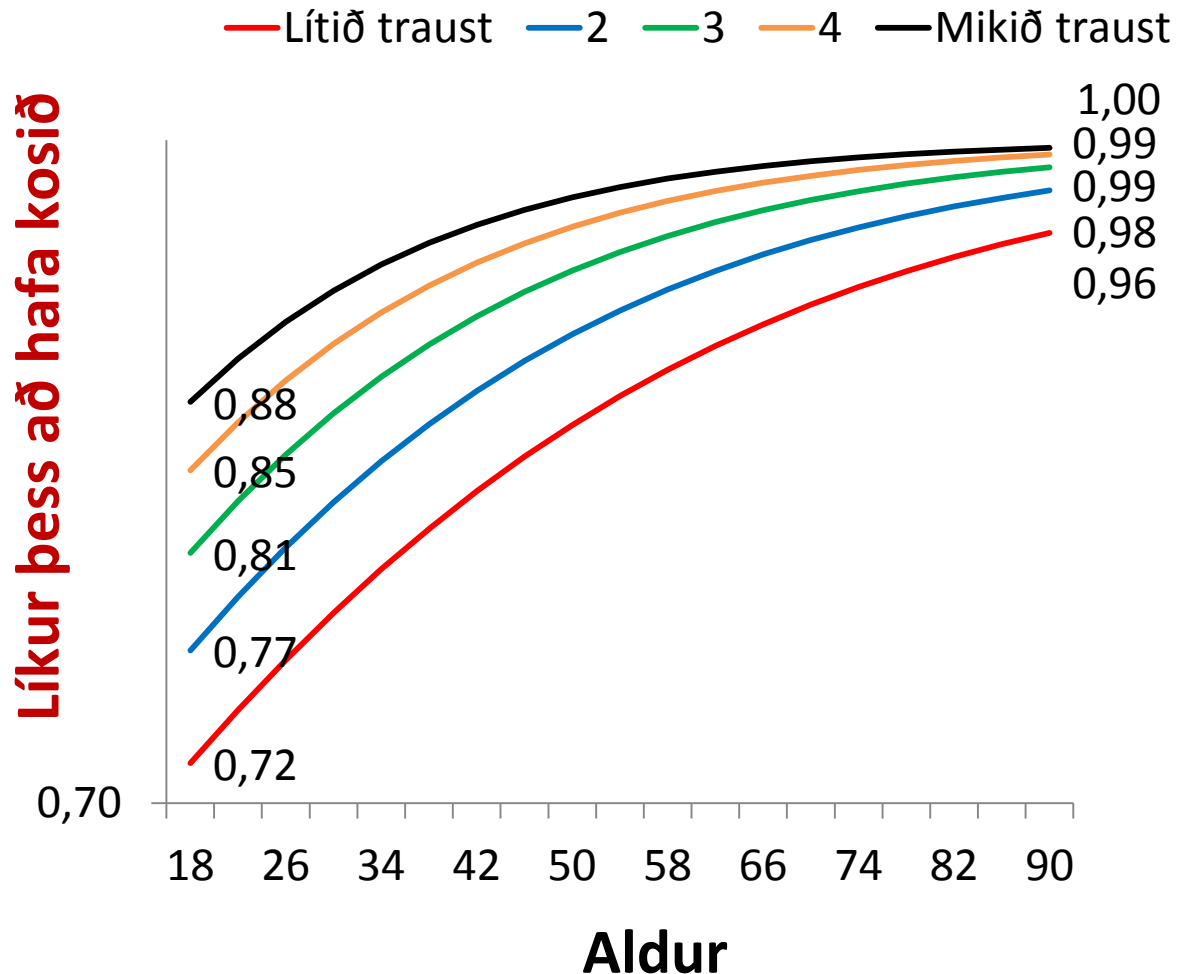
Tekjur=501-700 þús.kr.

Menntun=framh.skl.

Frammist.sv.stj.=mjög slæm

Traust=mjög lítið

Samvirk áhrif aldurs og trausts á þátttöku

Öðrum breytum haldið föstum svo:

Áhugi stjórnámálum=lítill

Flokkshollusta=enginn

Fj.heimilismanna=einn

Búseta=rvk.

Tekjur=501-700 þús.kr.

Menntun=framh.sk.

Frammist.sv.stj.=mjög slæm

Megin niðurstöður

- Líklegri til þess að hafa kosið:
 - Eldri kjósendur
 - Flokkshollir
 - Þar sem búa tveir eða fleiri í heimili
 - Háskólamenntaðir
 - Býr utan höfuðborgarsvæðis
 - Hefur áhuga á stjórnmálum
- Traust til sveitarstjórnar hefur meiri áhrif á kosningaþátttöku ungs fólks samanborið við eldra fólk

Þátttaka í sveitarstjórnarkosningunum 2014

Takk fyrir okkur!

Hvað af þessu getur skýrt snarminnkandi kjörsókn í síðustu tveimur sveitarstjórnarkosningum?

- **Minnstar líkur** á að hafa kosið:

65% líkur

- 18 ára
- býr ein/n í Reykjavík
- Grunnskólamenntun
- Hefur engan áhuga á stjórnmálum
- Er engum flokkshollur
- Treystir ekki
- (...og finnst frammistaða sveitastjórnar vera mjög slæm og er með lágar tekjur)

- **Mestar líkur** á að hafa kosið:

Næstum

því 100%

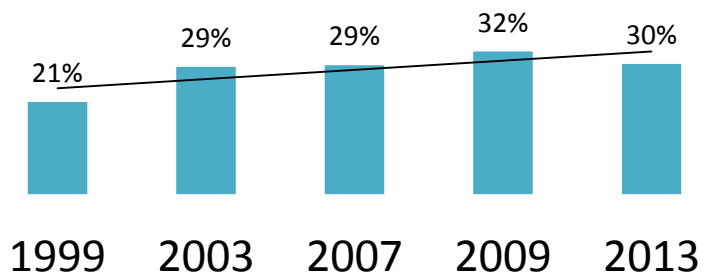
líkur

- Níræð/ur
- Sjö í heimili
- Háskólamenntun
- Hefur mikinn áhuga á stjórnmálum
- Hefur sterka flokkshollustu
- Treystir mjög vel
- (...og finnst frammistaða sveitarstjórnar vera mjög góð og er með háar tekjur)

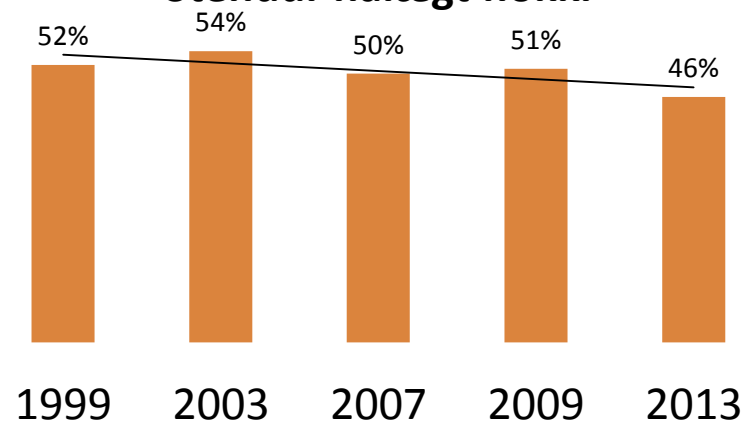

Gögn úr Íslensku kosningarannsókninni

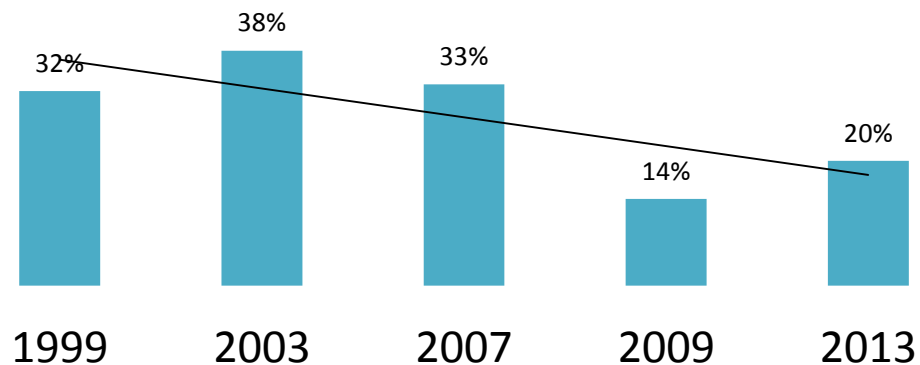
Mjög mikinn / mikinn áhuga á stjórnmálum

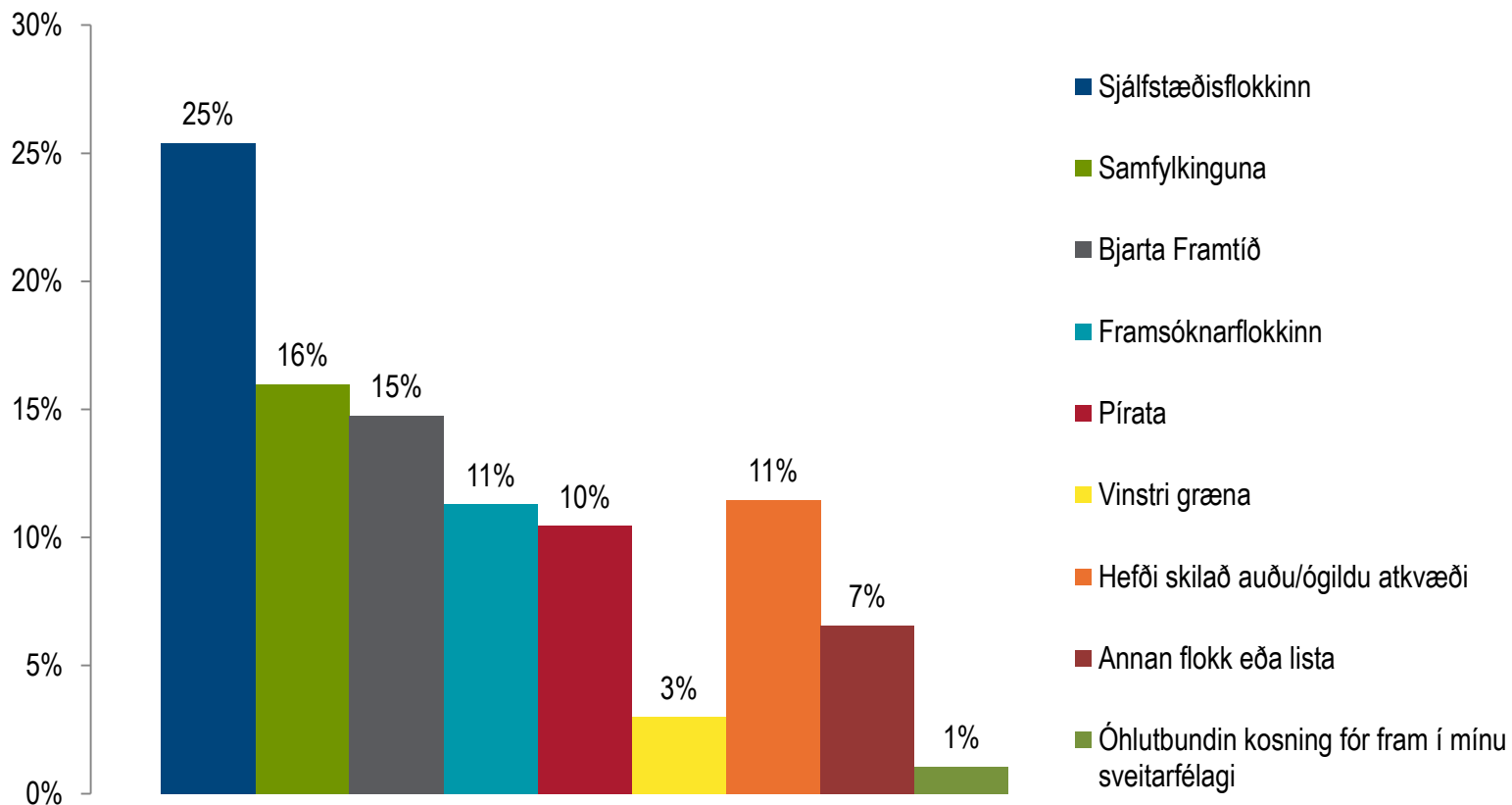
Stendur nálægt flokki

Stjórnmálamönnum yfirleitt / mörgum treystandi

Hvaða flokk hefðir þú kosið?

Hvað skýrir þátttöku fólks í kosningum

- Einkenni stjórnmálakerfa*, t.d.
 - Kosningakerfi (s.s. vægi atkvæðis)
 - Samkeppni og samkeppnisstaða flokka
 - Skylda að kjósa

*sjá t.d. Powell 1982

** sjá t.d. Franklin og van Ham 2012

Fylgibreyta:
kaus (1)
kaus ekki (0)

Heimilistekjur - viðmiðunarhópur er lægsti

301-500 þús. kr.

501-700 þús. kr.

701 til 900 þús. kr.

Hærr en 900 þús. kr.

Menntun - viðmiðunarhópur eru

háskólamenntaðir:

Grunnskólamenntun -4.1

Iðnmenntun -4.1

Framhaldsskólamenntun -2.5

Fjöldi heimilismanna 2.7

Fjöldi heimilismanna í öðru veldi -2.0

Áhugi á stjórnámum 7.1

Flokkhollusta 1.8

Aldur 2.6

Traust til sveitarstjórnar

Samvirkni, aldur*traust 1.7

Frammistaða sveitarstjórnar á síðasta

kjörtímabili

Býr á höfuðborgarsvæðinu -2.9

Fasti -5.0

N 2168

Nagelkerke R Square .24

Ólínuleg aðhvarfs-
greining (*binary
logistic*)

Í töflunni eru
marktæk Z-gildi
($p < 0.1$)